

RMK I 346

Illyés István

Készület a' jól meg-haláshoz, szép oktatásokkal, biztatásokkal, főfő jószágos cselekedetek gyakorlásával, imádságokkal, és Istenhez-való fohászkodásokkal, felkészítettett, és először francziául, az-után olaszul, és deákül bévebben : most pedig Illyés István ... által, magyarul rövidebben, és némely változással, 's néhol hozzá-adással is, ki-bocsáttatott, a halandók, és halálos betegségben vonakodók vigasztalására, segédelmére, és az őket vigasztalók üdvösséges foglalatosságára

Nyomtatott Nagyszombatban : az Academiai bötükkal Hörman János által, M. DC. XCIII. [1693] esztendőben

LXXVI, [3] p. ; 16 cm (8o)

Ívjelzés: A-E8

RMK I 1447

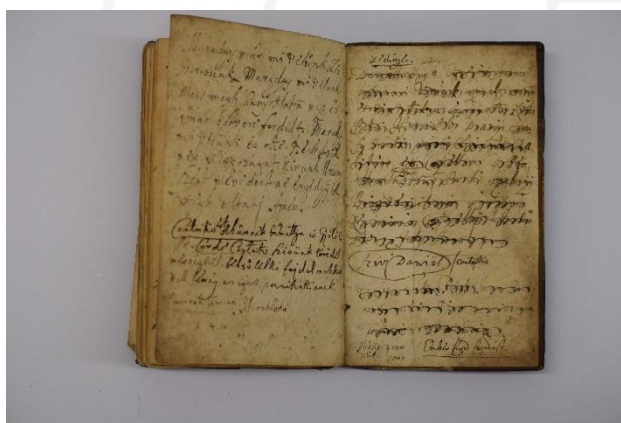
Illyés István (1650–1711/1712) a székelyföldi Csíkszentgyörgyön született 1650-ben, Illyés András későbbi erdélyi püspök öccse. Tanulmányait szülőfalujában, a csíksomlyói ferencesek iskolájában, majd Ungváron, Szepesen és Pozsonyban végezte. A Pázmáneum alumnusaként 1672-től Bécsben tanult, ahol magisteri címet szerzett. Teológiai tanulmányait Rómában, a Német–Magyar Kollégiumban fejezte be, ezt követően szentelték pappá (1677). Magyarországra visszatérve több tisztséget is betöltött (pl. nádszegi plébános), 1688-ban esztergomi kanonok és somorjai plébános, 1689-ben honti, 1690-ben zólyomi főesperes, 1691-ben szenttamási prépost, majd szentjobbi apát volt. 1693-ban esztergomi őrkanonok, 1696-ban éneklőkanonok, 1707-ben olvasókanonok, 1708-ban esztergomi nagyprépost, majd általános érseki helynök és szendrői püspök lett. 1711-ben vagy 1712-ben halt meg.

A *Készület a jól meghaláshoz* című írását először 1693-ban zoltáraihoz és halotti énekeihez kapcsolva adta ki Nagyszombatban az Akadémia Nyomda, de még ugyanebben az évben ugyanitt megjelent a második, kismértékben módosított kiadás is (az Egyetemi Könyvtár példánya ez utóbbi kiadást tartalmazza). A szerző az olvasói köszöntés után két részben mutatja be, hogyan kell a keresztény embernek felkészülnie a halálra: az első rész az egészséges korban, a második a betegségben szükséges teendőket tárgyalja. Mind a két részt tíz további fejezetre osztja. A kötet több mint felét az ezt követő imádságok foglalják el, amelyek szintén a halálra való felkészüléshez szükségesek: hitvallás, imádság a bűnbocsánatért, imádság a halál félelme ellen, imádság az őrangyalhoz, Máriához, imádságok a halálos betegért stb. Az egész művet a loretói litánia szövege zárja a hiba- és tartalomjegyzék előtt. A nyomtatvány mögé 25 levelet kötöttek be (későbbi kéz ceruzával megszámozta a leveleket), erre több 17–18. századi kéz magyarul és latinul imádságokat jegyzett be. A kéziratos imádságok témája változatos: bűnös imádsága Máriához; nagy erejű, kilenc naponta mondandó imádság; imádság az egyház és az ország békéjéért; Szentháromság olvasója a döghalál ellen; imádság Júdás apostolhoz és Nepomuki Szent Jánoshoz.

István Illyés (1650–1711/1712) was born in 1650 in Csíkszentgyörgy (Ciucsângeorgiu) in Szeklerland, as the younger brother of András Illyés, later bishop of Transylvania. He was educated in his native

village, at the Franciscan school of Csíksomlyó (Șumuleu Ciuc), then in Ungvár (Uzhhorod), Szepes (Spiš) and Pozsony (Bratislava). As an alumnus of the Pázmáneum, he studied in Vienna from 1672, where he obtained a master's degree. He completed his theological studies at the German-Hungarian College in Rome, after which he was ordained a priest (1677). On his return to Hungary he held several posts (e.g. parish priest of Nádszeg [Trstice]), canon of Esztergom and parish priest of Somorja (Šamorín) in 1688, archdeacon of Hont in 1689, archdeacon of Zólyom (Zvolen) in 1690, provost of Szenttamás (Србообран) in 1691, and later abbot of Szentjobb (Sâniob). In 1693, he became custos of Esztergom, in 1696 cantor, in 1707 lector, in 1708 grand provost of Esztergom, then vicar general and bishop of Szendrő (Smederevo). He died in 1711 or 1712.

The first edition of the *Készület a jól meghaláshoz* ('Preparation for Dying Well') was published in 1693 by the Academy Press in Nagyszombat (Trnava), together with his psalms and funeral hymns, but a second, slightly revised edition was published in the same year (the University Library's copy contains the latter edition). After the greeting of the readers, the author presents in two parts how Christians should prepare for death: the first part deals with the necessary actions in a healthy age, the second with those necessary in sickness. Each of these two parts is divided into 10 further chapters. More than half of the volume is taken up by subsequent prayers, which are also necessary to prepare for death: a creed, a prayer for forgiveness of sins, a prayer against the fear of death, a prayer to the guardian angel and Mary, prayers for the terminally ill, etc. The whole work concludes with the text of the Litany of Loreto before the list of errors and contents. 25 leaves are bound behind the print (later hands numbered the leaves in pencil), on which several 17th-18th century hands inscribed prayers in Hungarian and Latin. The subjects of the hand-written prayers are diverse: a sinner's prayer to Mary; a powerful prayer to be said every nine days; a prayer for the peace of the Church and the kingdom; a rosary of the Holy Trinity against pestilence; a prayer to Jude the Apostle and Saint John of Nepomuk.

Méretük: 150 mm x 90 mm x 10 mm

A könyv állapota:

A kötés barna félbőrből készült, a táblák élei sarkokkal. A borítás világosbarna, kézzel készített keményítő papírból készült. A bőrkötés vaknyomással készült léniával díszített. A kötés nagyon sérült, szakadt, kopott, hiányos. Az előzékek és a könyv utolsó 25 lapja kéziratos. A fűzés három darab, enyhén hangsúlyozott zsinagbordára készült. A könyv lapjai, sárgultak, több helyen foltok láthatóak.

Restaurálási tervezet:

Tintavizsgálat, és ha szükséges, akkor levédés. Szétbontás, a lapok száraz és nedves tisztítása, javítás és fűzés az eredeti módon. Az eredeti kötés tisztítása, konzerválása, kiegészítése és visszahelyezése a kötetre. Savmentes könyvtok készítése.

A restaurálás ára: 120.000 Ft

